



Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

KOMUNIKAT PRASOWY nr 203/21

Luksemburg, 16 listopada 2021 r.

Wyrok w sprawie C-821/19

Komisja / Węgry (Karalność pomocy dla osób ubiegających się o azyl)

Obwarowując sankcją karną działalność organizacyjną prowadzoną w celu umożliwienia wszczęcia postępowania o udzielenie ochrony międzynarodowej osobom, które nie spełniają ustanowionych przez prawo krajowe kryteriów przyznania tej ochrony, Węgry naruszyły prawo Unii

Penalizacja tej działalności narusza wykonywanie praw gwarantowanych przez prawodawcę Unii w zakresie pomocy dla osób ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej

W 2018 r. Węgry zmieniły niektóre ustawy w zakresie środków przeciwdziałających nielegalnej imigracji i przyjęły między innymi przepisy, które po pierwsze, wprowadziły nową podstawę niedopuszczalności wniosków o udzielenie azylu, a po drugie, wprowadziły penalizację działalności organizacyjnej mającej na celu ułatwienie składania wniosków o udzielenie azylu przez osoby nieposiadające prawa do azylu na mocy prawa węgierskiego oraz wprowadziły ograniczenia swobody przemieszczania się nałożone na osoby podejrzane o popełnienie takiego czynu zabronionego.

Stwierdziwszy, że poprzez przyjęcie tych przepisów Węgry uchybiły zobowiązaniom ciążącym na nich na mocy dyrektywy w sprawie procedur¹ i dyrektywy w sprawie przyjmowania², Komisja Europejska wniosła do Trybunału skargę o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego.

Trybunał, orzekający w składzie wielkiej izby, **uwzględnił zasadniczą część skargi Komisji.**

Ocena Trybunału

W pierwszej kolejności Trybunał orzekł, że **Węgry uchybiły swoim zobowiązaniom ciążącym na nich na mocy dyrektywy w sprawie procedur³, pozwalając na odrzucenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej jako niedopuszczalnego ze względu na to, że wnioskodawca przybył na terytorium Węgier przez państwo, w którym nie jest narażony na prześladowania lub na ryzyko doznania poważnej krzywdy lub w którym zapewniony jest odpowiedni poziom ochrony.** Dyrektywa w sprawie procedur⁴ wymienia bowiem w sposób wyczerpujący sytuacje, w których państwa członkowskie mogą uznać wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej za niedopuszczalny. Tymczasem wprowadzona przez przepis węgierski podstawa niedopuszczalności nie odpowiada żadnej z tych sytuacji⁵.

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/32/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej (Dz.U. 2013, L 180, s. 60) („dyrektywa w sprawie procedur”).

² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/33/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia norm dotyczących przyjmowania wnioskodawców ubiegających się o ochronę międzynarodową (Dz.U. 2013, L 180, s. 96) („dyrektywa w sprawie przyjmowania”).

³ Artykuł 33 ust. 2 dyrektywy w sprawie procedur, który wymienia sytuacje, w których państwa członkowskie mogą uznać wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej za niedopuszczalny.

⁴ Artykuł 33 ust. 2 dyrektywy w sprawie procedur.

⁵ Wyrok z dnia 14 maja 2020 r., Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság (C-924/19 PPU i C-925/19 PPU) (zob. komunikat prasowy nr [60/20](#)).

W drugiej kolejności, Trybunał orzekł, że **Węgry uchybiły zobowiązaniom ciążącym na nich** na mocy dyrektywy w sprawie procedur⁶ i dyrektywy w sprawie przyjmowania⁷, **obwarowując** w prawie krajowym **sankcją karną czyn każdej osoby, która** w ramach działalności organizacyjnej **świadczy pomoc w wystąpieniu z wnioskiem o udzielenie azylu na terytorium Węgier** lub w złożeniu takiego wniosku, jeżeli można udowodnić ponad wszelką rozsądną wątpliwość, że osoba ta była świadoma tego, iż taki wniosek nie może zostać uwzględniony na podstawie tego prawa.

Aby dojść do tego wniosku Trybunał zbadał najpierw, czy przepis węgierski określający ten czyn zabroniony stanowi ograniczenie praw wynikających z dyrektywy w sprawie procedur i dyrektywy w sprawie przyjmowania a następnie, czy to ograniczenie może znaleźć uzasadnienie w świetle prawa Unii.

Tym samym, po pierwsze, po ustaleniu, czy niektóre rodzaje pomocy osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową, wymienione w dyrektywie w sprawie procedur i dyrektywie w sprawie przyjmowania wchodzi w zakres stosowania przepisu węgierskiego, Trybunał stwierdził, że przepis ten stanowi ograniczenie praw ustanowionych w tych dyrektywach. W szczególności, **przepis ten ogranicza**, z jednej strony, **prawa dostępu do osób ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej i komunikowania się z nimi**⁸ a z drugiej strony, **skuteczność zagwarantowanego wnioskującym o azyl prawa do konsultacji na własny koszt z doradcą prawnym lub innym doradcą**⁹.

Po drugie, Trybunał stanął na stanowisku, że **takie ograniczenie nie może być uzasadnione** celami, na które powołuje się węgierski ustawodawca, czyli **zwalczaniem pomocy w popełnianiu nadużyć przy korzystaniu z procedury azylowej i zwalczaniem nielegalnej imigracji opartej na oszustwie**.

W odniesieniu do pierwszego z celów, Trybunał zauważył, że przepis węgierski penalizuje również czyny, których nie można zakwalifikować jako oszukańcze lub stanowiące nadużycie. Z chwilą, gdy można bowiem udowodnić, że zainteresowana osoba wiedziała o tym, iż osoba, której pomagała, nie mogła uzyskać statusu uchodźcy na podstawie prawa węgierskiego, jakiegokolwiek pomoc udzielona w ramach działalności organizacyjnej mającej na celu ułatwienie wystąpienia z wnioskiem o udzielenie azylu lub złożenia takiego wniosku jest zagrożona sankcją karną, nawet jeśli pomoc ta jest udzielana z poszanowaniem przepisów proceduralnych i bez zamiaru wprowadzenia w błąd organu rozpatrującego.

Tym samym, przede wszystkim, osoba, która pomagałaby w wystąpieniu z wnioskiem o udzielenie azylu lub w złożeniu takiego wniosku, nawet wiedząc, iż wniosek ten nie może zostać uwzględniony w świetle przepisów prawa węgierskiego, lecz **uważając, iż normy te są sprzeczne**, między innymi, **z prawem Unii**, narażałaby się na postępowanie karne. Wobec tego, wnioskodawcy mogą zostać pozbawieni pomocy umożliwiającej im zakwestionowanie na późniejszym etapie procedury przyznawania azylu prawidłowości uregulowania krajowego mającego zastosowanie do ich sytuacji, w szczególności w świetle prawa Unii.

Poza tym, przepis ten obwarowuje sankcją karną pomoc świadczoną osobie w celu wystąpienia z wnioskiem o udzielenie azylu lub w złożeniu takiego wniosku, jeśli osoba ta nie doznała prześladowań i nie jest narażona na ryzyko prześladowań w co najmniej jednym państwie, przez które przyjechała przed przybyciem na Węgry. Tymczasem dyrektywa w sprawie procedur stoi na przeszkodzie temu, by wniosek o udzielenie azylu został odrzucony jako niedopuszczalny

⁶ Artykuł 8 ust. 2 dyrektywy w sprawie procedur, dotyczący dostępu organizacji i osób świadczących pomoc i doradztwo wnioskodawcom ubiegającym się o udzielenie ochrony międzynarodowej do tych wnioskodawców i art. 22 ust. 1 tej dyrektywy, dotyczący prawa do pomocy i reprezentacji prawnej na wszystkich etapach postępowania.

⁷ Artykuł 10 ust. 4 dyrektywy w sprawie przyjmowania, dotyczący dostępu między innymi, doradców prawnych lub innych doradców oraz osób reprezentujących organizacje pozarządowe do ośrodka zatrzymań.

⁸ Prawa te są przyznane osobom lub organizacjom świadczącym pomoc osobom ubiegającym się o ochronę międzynarodową w art. 8 ust. 2 dyrektywy w sprawie procedur i w art. 10 ust. 4 dyrektywy w sprawie przyjmowania.

⁹ Prawo to gwarantowane jest na mocy art. 22 ust. 1 dyrektywy w sprawie procedur.

z takiego powodu. Wynika stąd, że takiej pomocy nie można w żadnym wypadku zrównać z oszukańczą lub stanowiącą nadużycie praktyką.

Wreszcie, ponieważ omawiany przepis nie wyklucza skazania danej osoby w sytuacji, gdy można konkretnie ustalić, że nie mogła ona nie wiedzieć, iż wnioskodawca, któremu udzieliła pomocy, nie spełniał warunków dla przyznania azylu, Trybunał stwierdził, że przepis ten wymaga od osób pragnących świadczyć taką pomoc zbadania w chwili wystąpienia z wnioskiem lub złożenia wniosku, czy wniosek ten mógłby zostać uwzględniony na podstawie prawa węgierskiego. Tymczasem, z jednej strony, od tych osób nie można oczekiwać przeprowadzenia takiej kontroli, tym bardziej że wnioskodawcy mogą mieć trudności z powołaniem się, już na tym etapie, na istotne okoliczności, które pozwalają im uzyskać status uchodźcy. Z drugiej strony ryzyko narażenia się przez dane osoby na szczególnie surową sankcję karną, czyli karę pozbawienia wolności, z tego tylko powodu, że nie mogły one nie wiedzieć o tym, że wniosek o udzielenie azylu jest skazany na niepowodzenie, sprawia, iż zgodność z prawem jakiegokolwiek pomocy mającej na celu umożliwienie przeprowadzenia tych dwóch istotnych etapów procedury udzielania azylu jest niepewna. Przepis ten może tym samym poważnie zniechęcać każdą osobę chcącą udzielić pomocy na tych etapach procedury, mimo że pomoc ta ma wyłącznie umożliwić obywatelowi państwa trzeciego skorzystanie z prawa podstawowego do ubiegania się o azyl w państwie członkowskim i wykracza poza to, co konieczne do osiągnięcia celu polegającego na zwalczaniu oszustw lub nadużyć.

W odniesieniu do drugiego z celów realizowanych przez węgierski przepis, Trybunał stwierdził, że świadczenia pomocy w wystąpieniu z wnioskiem o udzielenie azylu na terytorium państwa członkowskiego lub w złożeniu takiego wniosku nie można zakwalifikować jako działalności ułatwiającej nielegalny wjazd lub pobyt obywatela państwa trzeciego na terytorium tego państwa członkowskiego, a tym samym karalność wprowadzona na mocy przepisu węgierskiego nie jest środkiem właściwym do realizacji takiego celu.

Na koniec Trybunał orzekł, że Węgry uchybiły zobowiązaniom ciążącym na nich na mocy dyrektywy w sprawie procedur¹⁰ i dyrektywy w sprawie przyjmowania¹¹, pozbawiając prawa do zbliżania się do swoich granic zewnętrznych każdego, kto jest podejrzewany o to, że w ramach działalności organizacyjnej świadczył pomoc w wystąpieniu z wnioskiem o udzielenie azylu na terytorium Węgier lub w złożeniu takiego wniosku, gdy można udowodnić ponad wszelką rozsądną wątpliwość, że był świadomy tego, że ten wniosek nie może zostać uwzględniony. Przepis ten ogranicza prawa zagwarantowane przez te dyrektywy ze względu na to, że dana osoba jest podejrzewana o popełnienie czynu zabronionego polegającego na świadczeniu pomocy w wyżej przytoczonych okolicznościach, mimo że obwarowanie tego czynu sankcją karną jest sprzeczne z prawem Unii. Z tego wynika, że takiego ograniczenia nie można racjonalnie uzasadnić w świetle tego właśnie prawa.

UWAGA: Skarga o stwierdzenie uchybienia państwa członkowskiego jest kierowana przeciwko państwu członkowskiemu, które uchybiło zobowiązaniom wynikającym z prawa Unii, przez Komisję lub inne państwo członkowskie. Jeżeli Trybunał Sprawiedliwości stwierdzi uchybienie, państwo, którego to dotyczy, powinno jak najszybciej zastosować się do wyroku.

Jeżeli Komisja uzna, że państwo członkowskie nie zastosowało się do wyroku, może wnieść nową skargę i domagać się sankcji finansowych. Jednak w sytuacji nieprzekazania Komisji krajowych środków transpozycji dyrektywy Trybunał Sprawiedliwości może, na jej wniosek, nakładać kary pieniężne już na etapie pierwszego wyroku.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

Nagranie wideo z ogłoszenia wyroku jest dostępne przez „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 22964106.

¹⁰ Artykuł 8 ust. 2, art. 12 ust. 1 lit. c) i art. 22 ust. 1 dyrektywy w sprawie procedur.

¹¹ Artykuł 10 ust. 4 dyrektywy w sprawie przyjmowania.